

NOVIČ

kmetijskih, obertnijskih in narodskih reči.

Izhajajo vsako sredo in saboto. Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., sicer 3 fl.; za pol leta 2 fl. po pošti, sicer 1 fl. 30 kr.

Tečaj XII.

V Ljubljani v sredo 1. marca 1854.

List 17.

Gospodarske skušnje.

(Kako globoko sejati.) Vnovič ponavljane skušnje so učile, da ni kalilo tako seme, ki je prišlo 6 pavcov in pol (tedaj čez pol čevlja) globoko v zemljo; toliko bolj so pa kalile take zerna, ki so bile plitvo pod zemljo. Skor vse semenske zerna, ki so ležale čez 3 pavce pod zemljo, so zgnjile; iz prav plitvo vsejanih in le malo z zemljo zakritih so zrasle vselej naj močnejši bilke. Nek kmetovavec je izrajtal, da le tretjina navadne setve kalí. Dve tretjini se tedaj večidel zaveržete. Kolikšen razloček je tedaj med setvijo in med pridelkom! Koliko semena se zamori po napčni sevi. Kupite si tedaj sejavnice (mašine, ki pokladajo vsako zernje enako globoko pod zemljo.)

(Skerb za sadno drevje spomladi.) Šestero je potreba: 1) vse suhe rogovile in nepotrebne veje naj se porežejo berž, dokler sok še ne stopa kviško; porežejo naj se pa veje tikoma debela, da se réz hitreje zarase; debelejši veje naj se zamazejo. Boljši je, ako ima drevo malo véj, da ga sapa dobro prepihati zamore; sad je na drevju z redkimi vejami vselej žlahniši, kakor na prekošatem, — 2) pridno trebi gosenčno zalogo; — 3) staro puhlo kožo in mah ostergaj z drevesnim stergalom, in kar si odstergal, daj sožgati, da se pokončajo merčesi in zarod njih, ki tiči pod tako skorjo; — 4) kdor še ni okopal drevés, naj stori to berž ko more; z okopovanjem drevja se zrahljá zemlja nad koreninami; to naredí zemljo rodovitniši, močnejši korenino in obilniši sadni pridelk; — 5) če vidiš kožo debela oderto ali ranjeno, damu moča in sapa škodjete, izreži z nožem ali izdolbi z dletom vés gnjil in bolán les noter do zdravega, in rane zamaži z vertnim mazilom; če ne, se bo drevesa prijel rak in trohljiv žlambor; — 6) mlade drevesca oglej: ali niso napčno privezane; kjer se drevesce dergne, se ga loti snet ali rak, ki pomorita skor polovico mladega drevja. Neprivezane priveži.

(Zoper govejo kugo) je v doljni Austrii, kakor vradne naznanila terdijo, pomagalo bolnim govedom vlivati večkrat černe kave (černega kofeta, kakor ga mi pijemo). Prodamo, kakor smo kupili, porožtva za resnico pa ne vzamemo na se.

Vodila dobrega gospodarstva pri kmetovanju.

(Konec.)

3. Kako naj kmetovavec prerajtuje gospodarstvo svoje.

Vsak pričetik, naj je v kmetijstvu, ali kupčijstvu, ali rokodelstvu, potrebuje dnarja, da se more delo začeti, potem da se gospodarstvo vrvná, in vse potrebne reči pripravijo; tudi je treba dnarja, da se v slabih letinah ali v družih nesrečah ali potrebah pomnoži kapital. Dostikrat je treba, če

si hoče kmetovavec svojo kmetijo zboljšati in nima dosti svojega dnarja, ga na posodo vzeti, da si doneske povikša in vrednost zemljiša povzdigne. Saj dober gospodar, ako ga ne tarejo posebne nadloge, bo po nekterih srečnih letih spet v stanu dolg nazaj plačati, in čeravno nekoliko let činž plačuje, mu zboljšano zemljiše vendar dost več dobička donáša.

Nasproti je pa treba, vse nepotrebne stroške pri gospodarstvu opustiti in s pametno varčnostjo prihraniti premoženje, ki si ga kmetovavec mora dostikrat s kervavimi žulji pridobiti.

Vsak človek, če noče ostati vse svoje žive dni divjak, se že v mladosti zraven branja in pisanja učí rajtati, pa ne samo zato, da bi kadaj le prerajtoval, kar kupi, prodá, ali posodi, ampak da bi kakor dober gospodar ali dobra gospodinja vsako reč prevdariti zamogel: ali mu je v dobiček ali v zgubo, da tedaj kaže, jo imeti ali se je raji znebiti ali kak drugač ravnati ž njo. Dober gospodar si mora znati vsaki čas prevdariti, v kakošnem stanu je njegovo premoženje. Zatorej naj vsak kmetovavec vsako leto ob vsih Svetih ali bolj prav konec mesca velikega travna, ko so pridelki že pošli, rajtingo sklene in se po nji na tanko prepriča, kako da stoji s svojim gospodarstvom: ali si je to leto kaj pridobil ali pa zgubil? ali je njegovo posestvo kaj več ali manj vredno? Take prerajtbe storé, da mu jelože pri sercu, ker mu gotovost dajo, da gospodarstvo ne gré rakove poti, da zamore kakšen krajcar več izdati, ali pa nasproti bolj varčen biti.

Dalje mora moč zemlje preceniti in se prepričati, al si ni obilnih pridelkov v škodo zemljiša pridobil, in bi utegnili v poznejših letih zatega voljo dosto manj pridelati. Tega prevdarka je posebno treba pri kolobarenju ali verstenju sadežev.

Marljiv kmetovavec naj si v svoje bukve zapiše vse potrebne reči, da se vé potem ravnati.

Pameten gospodar si mora pa tudi, kar mu je moč, prizadevati, da si škodo odverne, ktera bi ga brez lastne krivice zadeti utegnila; zavaljo tega naj svoje premoženje zavaruje pred zgubo po toči ali ognju pri asekuracijah, ki so v ta namen napravljene. Tisti goldinar, ki se za tako zavarstvo plača, je na dobre činže naložen kapital, ako ga nesreča zadene, ktere nobeno leto ni varen.

S tem je večidel vse rečeno, kako naj kmetovavec dela, da bo svoje gospodarstvo prav oskerboval, in vsak se bo lahko prepričal, kako koristno mu bo to ravnanje.

Zatorej berite, dragi prijatli, premišlujte in poskušajte! Brez skušnje je vse zastonj. Da bi si pač tudi kmetijske podružnice prizadevale, kmetovavce svoje okolice pri vsaki priložnosti spodbadati k zboljševanju kmetijstva.

Iz Ložke doline.

Ud kmetijske družbe D—n.